

MOLNÁR JUDIT

BIHARI ESEMÉNYSZERVEZŐK

■ 1. Olyan fiatal nagyváradi nőekkel hozott össze a sorsom, akik nem ismerik az önsajnálatot, a szülés után gyakran jelentkező, frusztráció kiváltotta depressziót, az újszülött gondozásával járó kimerültséget, nem panaszkodnak a „méltpóbb elfoglaltság” hiányára. Ellenkezőleg: igyekeznek kifürkészni a csodateremtés egyéb titkait is. Herman Noémi be sem várja első kérdésemet, mert sejti, hogy kisvállalkozásuk útja érdekeli engem: az ötlettől a megvalósulásig.

Értelmes szórakozás? Hasznosan eltöltött „énidő”? – kérdez vissza. És már felszabadultan mondja is:

– Bizony elég hiányosak voltak a pályázási ismereteink, amikor 2016-ban férjemmel és egyik barátunkkal megcélzottunk egy vidékfejlesztési uniós programot. Szerencsénk volt: a meghirdetett 50 ezer eurónak megkaptuk a 85 százalékát...

– És a fennmaradó rész?...

– Ahhoz is hozzájutottunk. Ennek a feltétele az volt, hogy öt év alatt évi tízezres forgalmat bonyolítsunk le. Eseményszervezés az alaprofilunk, tehát nem olyan elérhetetlen ez a feltétel, ám pályázat nélkül nem tudtuk volna megteremteni a vállalkozáshoz szükséges berendezéseket. Igaz, folyamatosan megfelelni sem könnyű, de távol áll tőlem a panaszkodás, hisz szépen alakul a csapatunk. Nem biztos, hogy választott nevünknek köszönhetően, de nem óztkodunk önmagunk biztató vállon veregetésétől sem. Jelszavunk a *Yatta!*, ami japánul azt jelenti: *hurrá!* A csapatszervezéskor mindelekedőtt a kézműveseket szólítottuk meg, mivel egyre népszerűbb lesz a régebben „csinálnád magad!” akciónak nevezett tevékenység, és nemcsak szerte a nagyvilágban, hanem közvetlen környezetünkben is. Első lépésként egy weboldalt létesítettünk a kézműveseknek, nemcsak azért, mert ilyen nincs a román piacon, de a kapcsolattartás nagyon fontos: segítséget jelent az eladónak és a vevőnek egyaránt. A csapattagok bérletrendszerben fél évre vagy egy évre megveszik a weboldalt, annyit és azt töltenek fel, amennyit akarnak, mi nem nyúlunk bele a másik munkájába.

2. Karikás Noémi, a csapat egyik legkreatívabb tagja fontosnak tartja kiemelni, hogy olyan más csapatról nem tud, amely vásárt is szervezne, ahogy ők teszik a majálisok kézműves vásáraival. Az idei várbeli majálisnak is nagy sikerű eseménye volt az ő vásárjuk, ismét jöttek az előző években megismert kézművesek egész Erdélyből; de olyanok is megkeresték őket ajánlataikkal, akikhez eljutott a vásár híre. Érdekességként említették a székelyudvarhelyi Mátyás Adélt, aki nagy babákat készít, minden részlet az ő keze munkája. Reklámmenedzseri felkészültségének köszönhetően babái már eljutottak Ausztráliába is. Az idei majális egyik fő attrakcióját is épp Karikás Noéminak köszönhetjük. Az angol Annie Sloan által kidolgozott speciális krétafestéssel felújított bútoroknak, a vágódeszkából varázsolt kulcstartóknak, a kidobásra ítélt háztartási alkalmatosságok üzenő felületekké „avatásának”.

Mindketten nagyon fontosnak tartják a vásárokat, mert ott nemcsak online, hanem élőben is látja a vevő a termékeket, esetleg azt is, ahogyan készülnek. Mindkét ifi-asszony a szellemi munka területéről lépett át a kreatív kézművességbe. Herman Noémi tizennégy évig dolgozott a Partiumi Keresztény Egyetem könyvtárában, de egy idő után már nem érezte magáénak a változatosságot mellőző munkát, most viszont örömmel mondja: nagyon rátalált a vállalkozói munkakör. Karikás Noémi tizenkét évig volt a szinkronstúdió fordítója, és ő is úgy érezte, egyre inkább beszűkülnek a mindennapjai. Szintén 2016 óta kezdett hobbiszinten foglalkozni a bútorfestéssel, kisvállalkozói engedélyt váltott ki, beindítva ezzel a Manoka Arts & Crafts kft-t, következő lépésben pedig szeretné, ha saját kisboltot nyithatna, csak nem könnyű a megfelelő helyiségre

rátalálni, a legnehezebb pedig az anyagi alap megteremtése. Elmondásuk szerint Románia még nem jött rá, hogy a kis- és középvállalkozásokat támogatni kellene, hisz ők a szolgáltatásukat tudják fejleszteni, a workshopokon a kreativitást kiélni. Igaz, megélni még nem lehet belőle, mivel nagyok a járulékos költségek. Ahol csak tudnak, segítenek egymásnak, hívják, keresik a többieket, nemcsak a folyamatos kapcsolattartás és a tapasztalatok kicserélése végett, de bármikor bejöhethet egy újabb rendelés, potenciális munka. Azt mondják, nem sétágalopp a kézműveskedés. Ám ha valaki nem tudja teljes szívből csinálni, akkor inkább hagyja abba.

Mennyire változatos a felhozatal a vásárokon, mi mindennel foglalkoznak az alkotó kedvű fiatal nők? Megtudtam, hogy nagy részük gyeseen van, így természetes a sok játékkészítő, bár többen varrnak, és ékszereket készítenek, illetve nagyjából mindennel foglalkoznak a ház körüli teendők közül, de a vásárokon kelendők a gyümölcslevelek, lekvárok, szörpök és az újabban kapós csendes könyvek, az úgynevezett matató könyvek kicsiknek. Ősztől bővítenék a weboldalukat, cégalapítási tanácsadásra is gondoltak, románul és magyarul, készítenek majd egy-egy kis interjút minden kézművessel, hogy végre Várad is felkerüljön a vásártérképre, és a jövő májusi háromnapos majálisnak még erőteljesebb visszhangja lehessen, mint az idei nagy sikerűnek volt. Több workshopot is szeretnének rendezni, mert mintha Váradon még nem volnának teljes mértékben felkészülve arra, hogy valami eddig nem ismert tevékenységet gyorsan megtanuljanak, pedig nemcsak ételrecepteket lehet váltani, ha-nem munkakört is. Az önképesítés mindenki előtt nyitott, lehet értelmesen szórakozni, segíteni egymást fotózással vagy bármivel, és például a bútorfestést is el lehet egyedül végezni, nemcsak a varrást és befűzést. Egyre jobb hangulatú a csapat, gondot inkább csak az időpontok egyeztetése okoz, hisz nyáron például már sokan a karácsonyi megnövekedett keresletre dolgoznak.

3. Nagy Tímea-Zita a partnerek felkutatása, a szerződéskötések menedzselése mellett felvállalta gyermekrendezvények szervezését. Második kisfia keresztelője alkalmából, amikor elkezdte szervezni az eseményt, rájött, nincs olyan cég, amelyik biztosítani tudná a kreatív és logikai játékszervezést. Aki például bohócot, bűvészt is tudna „szerezni”, mindent, amire igény volna. Belefogott hát ő maga... Ebből született a gyermekrendezvényeket szervező Davidam Kft. Pályázati tanácsadó lévén, a pályázási lehetőséget könnyen megtalálta, és 2015-ben meg is nyerte. Tisztában volt vele, hogy sokan sokféle eseményt szerveznek, így az igényteremtést tűzte ki céljául. A pályázati pénzből vették az első, mindenekelőtt ügyességi és logikai fajtákat. Az első évben három rendezvényük volt, most már évente harminc körül tartanak. Mint minden más hasonló munkában, ebben is folyamatosan fejlődni kell, nem lehet ugyanarra a helyre ugyanazokkal a játékokkal visszatérni. Állandóan foglalkozni kell a fejlesztéssel, ugyanakkor a produkció függ a megrendelő igényeitől is. Nem tudja erre szánni az ideje nagy részét, egyébként is csak körülbelül egy fél éven át működnek, amikor szabadterén lehetnek. Jó volna, ha sikerülne majd egy zárt teret bérelniük, de az egyelőre csak vágyálom. Önálló műsoraik még nincsenek, más rendezvényekbe integrálódnak. Ha majd sikerülne egy közösségi teret belakniuk, változtathatnának az ajánlataikon. Gondolt más megyék és a felnőttek felé történő nyitásra is, de a gyerekprogramok már bejáratottak, és az említett nyitás a jelenlegi egy állandó alkalmazottjuk mellett több személyt is igényelne. A bedolgozók változnak, nagyobb terveknél nem lehet bizonytalanra építeni.

A nagyváradai piacoknak évtizedek óta állandó slágere a borsi káposzta, a tavaszi üdezőld primőrtől kezdve az ősszel megjelenő és a téli őszegebb időszakot uraló hordóban savanyított áruig. Ennek az elévülhetetlen hírnévnek a háttára pattantak fel a Nagyváradtól nyolc kilométerre fekvő határ menti nagyközség ötletlendőrei, a néptáncos, örökmozgó Bajgyik-Baranyi Emma és gyerekkori ismerőse, Ambrus Zsuzsa, elindítva a hírnév útján a borsi káposztafesztivált. Kérdésekre, hogyan is pattant ki az ötlet, Bajgyik-Baranyi Emma olyan egyszerűséggel válaszolt, mintha egy ilyen eseményt bárki bármikor pillanatok alatt képes volna megszervezni; együtt unatkoztak Ambrus Zsuzsával a vadmeggyfa alatt, és jött az ötlet, hogy nem ártana valami közösségépítő

esemény. Ez a kétezres évek elején történt, azt megelőzően tartottak már gyermeknapokat, bográcsözást a borsi erdőben vagy Száldobágyon, sportnapot és Mikulás-bált, de ez felvillanyozta mindkettőjüket. Régi ismerősök lévén, sokat nem kellett egyeztetniük, nekiláttak a tervezésnek. Zsuzsa kertjében nő a fesztiválra szánt káposzta, megbeszéltek, hogy csak helyi csoportok vehetnek részt a főzőversenyen, a szervezésbe pedig besegít a nőszövetség, presbitérium és az iskolák. Ők küldik szét a meghívókat, ugyanis a személyes megszólításhoz ragaszkodtak, mert az sokat számít, és a kidolgozott feltételekhez is: a csapatok vicces uniformisban jelenjenek meg, saját bemutatkozó szöveggel (ének, vers tetszés szerint), és minden csapatnak legyen meg a sátra. A fesztivált mindig vasárnap rendezik, kizárólag egy ételt főz minden csapat, helyi, házi jellegű ételeket. Általában tíz fölötti a részt vevő csoportok száma, a díjazás pedig különböző kategóriákban történik, úgymint a leghagyományosabb, illetve a legmodernebb étel, a legjobbnak ítélt bemutatkozó szöveg, a legötletesebb uniformis és a sátordekoráció. Különlegesen fontos, hogy nincs díjhalmozás, egy csapat egy díjat kap, nincs eleve elrendelt nyertes, a zsűri nem is tudja, melyik csapat főztjét kóstolja éppen, mivel egyforma tálakat adnak mindenkinek. Ma már jóval túllépte az esemény népszerűsége a megye határait, sőt az országhatáron túlról is jönnek vendégeik. Nagyon sok és nagyon jó visszajelzésük van, már a nyár elején elkezdik kérdezgetni, mikor lesz a fesztivál, lesz-e gyerekjátszóter, egyéb programok, úgyhogy nagy a készülődés. A káposztafesztivált egyébként a helyhatóság finanszírozza, köszönettel veszik az anyagi támogatást – mondta Bajgyik-Baranyi Emma. Mert így több jut a többi közösségépítő programra: az október eleji szüreti bálra, a kemencés ételek novemberi fesztiváljára. A nagy sikerre való tekintettel az idén kettő is lesz ez utóbbiból; majd jön a farsangi bál, kötelező jelmezekkel, végül pedig az állandó programot, régi szerelmét, a néptáncot említi. Ő már nem aktív táncos, esetleg fel-fellép néha hétközben, de gyerekekkel tart órát, egy héten egyszer. Mindezt önkéntes alapon, ez az életformája. A káposztafesztivált követő programokat hallva megjegyeztem, hogy akkor tavaszig nem fognak unatkozni, ő pedig nevetve válaszolta: számára Bors a világ közepe, és Zsuzsával sokszor emlegetik is: náluk mélyebben érző lokálpatriótát nem találhat senki.

4. Miközben a kreatív, merész szellemű vállalkozónőkkel beszélgettünk, egyiktől-másiktól, a legkülönbözőbb témákkal kapcsolatban, elhangzott a bizakodó kijelentés, hogy „majd Dalmával megbeszéljük”. Ezért gondoltam én is, megkérdeztem Pető Dalma városi tanácsost, melyek a nagyváradi vállalkozónők és nemcsak az ő legfontosabb gondjai, és mennyire sikerül megoldani ezeket. Nagyon örültem, amikor nem kezdett a pénz és a jóindulat hiánya miatt panaszkodni, hanem arról beszélt, milyen sokat számítanak a közösség szempontjából a közös lelkesedéssel megszervezett események. Nyár közepéig számos rendezvényt sikerült a vállalkozónők segítségével (is) megszervezniük, minden alkalommal jól érezhetően, mennyire tudták tartani magukat kitűzött szempontjukhoz, miszerint akkor jó egy esemény, ha mindenki jól érzi magát benne. Ezenkívül viszont Pető Dalmának van még egy fontos szempontja, amit mint ember, családanya és feleség és nem utolsósorban – természetesen – mint városi tanácsos is szigorúan betart: az egyéni példaadás. Tanácsosként különösen fontos, hogy ne legyen elérhetetlen, mindig hallgassa meg az embereket, akik tudják, hogy ő ott van, és a rendelkezésükre áll. Közösségépítő politikusnak tartja magát, aki a közösséggel együtt, a közösségért tesz mindig. Ezt szerinte jól érzik azok, akik javaslatokkal, illetve segítségért fordulnak hozzá. Példaként a 2017-ben alapított Ovisuli Egyesületet említi: több helyről érkezett olyan jelzés, miszerint hiányzik egy olyan egyesület, amely nagyváradi magyar családoknak és gyerekeknek szervez különböző programokat. Természetesen megértette a kérést, és az alapítás óta virágzik is az egyesület. Nyár közepéig húsznál több rendezvényük volt az Ovisulival. Szerencsésnek érzi magát Pető Dalma, mert szereti azt, amit csinál. Szerves része a közösségnek, érzi a bizalmat, nagyon jó, fiatal csapattal dolgozik együtt. A rendezvényeken mindig prioritás a helyi értékek felkarolása: helyi vállalkozókkal dolgoznak, a helyi fellépőknek – különböző táncsoportoknak, diákoknak, a művészeti líceum tanulóinak – pedig mindig lehetőséget adnak arra, hogy megmutassák magukat. Talán a több mint tizenöt éve szervezett majális is ezért sikerül

évről évre egyre jobban, de más rendezvényekre sem lehet panaszuk, hisz a virágkarnevált, a Körös-parti partit is szeretik a nagyváradiak. Mindenre nyitott, nagyon örül, ha jó ötletekkel, javaslatokkal keresik meg az emberek. A gondok közül talán a legsúlyosabbnak a több nyelven való kommunikáció hiányát említi. Hiányérzete van akkor, amikor például a helyi vállalkozók nem kommunikálnak több nyelven, hiszen az online kommunikáció lehetőséget ad erre, nem korlátoz. Folyamatosan beszélget a helyi magyar vállalkozókkal, arra buzdítja őket, hogy tartsák fontosnak az anyanyelven való kommunikálást is, hiszen ez nem csupán mindenkinek az előnyét jelentené, hanem neki egyik programpontja is: legyenek bátrak, használják ki hasznosan mindazt, amit lehet, mutassanak példát, mert ha nem így tesznek, akkor azok, akik itthon maradtak, elbátortalanodnak, és talán ők is elmenésre gondolnak. Márpedig a távozást előbb-utóbb az egész közösség megsínyli. Végezetül még azt tartja fontosnak Pető Dalma elmondani, hogy tanácsosként, ha hívják, mert szükség van a segítségére, házhoz is elmegy. Szerinte ugyanis így helyes, így a legtermészetesebb, és így megy legjobban a közös munka.

PARAJDI LEPKEHÁZ

■ *Igazán hétköznapi, tipikusnak mondható kelet-európai kortárs történettel kezdődött minden: a fiatalág kötöttségek nélküli időszakát kihasználva, egy székelyföldi pár kalandvágyból 2007 végén elment Londonba szerencsét próbálni. Egyévi szállodai pincérkedés után hazajöttek, spórolt pénzükből vásároltak egy Ford Fiestát, majd a szülőktől külön költözve egy felsőboldogfalvi albérletben elkezdték itthoni közös életüket. De ami a legfontosabb, a szigetországban valami olyat láttak, amit addig még soha: LEPKEHÁZAT!*

Egyévi intenzív külföldi munka után hazahúzott a honvágy. A honvágyban van valami megmagyarázhatatlan, valami ösztönös, valami tudatalatti, aminek nem sok köze van a rációhoz. Ennélfogva nehéz ésszerű választ adni a „miértre”. Mert felmerült a kérdés. Itthon korábban elkezdett életünket folytattuk, egyikünk földrajztanárként mindennap ingázott, másikunk a civil szférában próbálta megtalálni újra önmagát. Lassan kiderült, hogy a tanügyben egy évre kötött munkaszerződése miatt többszöri próbálkozás ellenére sem kapunk banki hitelt, amivel saját lakást vásárolhatnánk, vagy építhetnénk. Ekkor kezdtünk el olyan vállalkozáson gondolkodni, ami egyrészt hosszú távú anyagi kiszámíthatóságot ad, illetve az egzisztenciális javakon túl valamiféle értékkel is rendelkezik. Mindkét kritériumot fontosnak tartottuk.

Szabadidőnkben kávézaskor házi ötletbörzét tartottunk; megpróbáltuk papírra vetni számításainkat, lehetőségeinket. Időközben egy külön füzetet is vásároltunk (ami máig megvan), hogy szárnyaló gondolataink ne repüljenek szét. A rendelkezésünkre álló szűkös pénzügyi keret, a saját képességeinknek és a külföldön minket ért ingereknek a közös együtthatójaként – hosszas mérlegelés után – megszületett egy élő trópusi lepkét bemutató kiállítás ötlete. Bár akkor még nem tudatosan, de mint kreatív ötlet nagyon megmaradt bennünk a kint tartózkodásunk alatt meglátogatott londoni Sensational Butterflies című kiállítás, amelyet jelenlegi vállalkozásunk alapélményeként tartunk számon.

2011-ben az állandó munkahelyünk mellett elkezdtük egy időszakos kiállítás előkészítését, aminek a megvalósításában és sikeres lebonyolításában nagyszerű partnerünk volt a székelyudvarhelyi Haáz Rezső Múzeum és annak frissen kinevezett igazgatója, Miklós Zoltán. A kiállítás másfél hónapja egyértelművé tette számunkra, hogy van realitása egy állandó élő trópusi lepkét bemutató kiállítás létrehozására, mindössze a megfelelő helyszínre, kezdő tőkére és – mind utóbb kiderült – szerencsére és kitartásra van szükség. És ekkor meghoztuk szárnybontogató vállalkozásunk első legfontosabb döntését, és